

S P R A W O Z D A N I E

**z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Świdnicy**

w 2023 roku

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy jest gminną jednostką organizacyjną, nie posiadającą osobowości prawnej, działającą w formie jednostki budżetowej. Funkcjonuje na podstawie statutu nadanego Uchwałą nr III/9/10 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 28 grudnia 2010 r. Główną działalnością Ośrodka jest organizowanie, koordynowanie i wykonywanie zadań w ramach zadań własnych gminy i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Realizuje zadania i świadczenia przyznawane na podstawie obowiązujących przepisów, w szczególności ustaw o:

- pomocy społecznej,
- świadczeniach rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- systemie oświaty, w zakresie pomocy materialnej dla uczniów,
- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Karcie Dużej Rodziny,
- świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w zakresie potwierdzania prawa do świadczeń zdrowotnych dla podopiecznych.

W 2023 r. dodatkowo Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania określone w ustawach o:

- dodatku węglowym,
- szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw,
- szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej,
- szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu,
- pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Bezpośredni nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Wydział Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych Urzędu Miejskiego w Świdnicy.

Sprawozdanie zawiera analizę budżetu oraz opis zadań realizowanych w 2023 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Obowiązek jego sporządzania wynika z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

W 2023 r. Ośrodek koordynował realizację Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025 i gminnych programów:

- Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2023,
- Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2025,
- polityki prorodzinnej pod nazwą Świdnicka Karta Dużej Rodziny,
- polityki społecznej pod nazwą Świdnicka Karta Seniora.

Siedziba główna Ośrodka mieści się przy ul. Franciszkańskiej 7. W strukturach Ośrodka funkcjonowały:

- mieszkanie chronione, przy ul. Kopernika 9e/1, przeznaczone dla nie mniej niż trzech osób, samotnych, w trudnej sytuacji życiowej, seniorów, niepełnosprawnych lub chorych, potrzebujących wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu,
- 20 mieszkań chronionych, w budynku przy ul. 1-go Maja 23, z przeznaczeniem dla 30 pełnoletnich mieszkańców Świdnicy, którzy ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki,

- Klub Seniora przy ul. Malinowej 2, przeznaczony dla 30 osób,
- Dzienny Dom „Senior+”, przy ul. Saperów 27, dysponujący 130 miejscami,
- Klub Seniora na Osiedlu Młodych, przy ul. M. Kozara-Słobódzkiego 19, dysponujący 60 miejscami,
- Klub Seniora Zarzecze, dysponujący 40 miejscami, w którym zajęcia odbywają się w każdy wtorek w godzinach popołudniowych, od 16:00 do 18:00, w pomieszczeniach Parafii Miłosierdzia Bożego w Świdnicy przy ul. Rolniczej 9,
- Schronisko dla Osób Bezdomnych, przy ul. Westerplatte 47, dysponujące 30 miejscami.

Struktura organizacyjna Ośrodka jest na bieżąco dostosowywana do zmian ustawowych oraz potrzeb wynikających z realizowanych zadań. Z dniem 1 stycznia 2023 r. uruchomiono ośrodek wsparcia, Schronisko dla Osób Bezdomnych przy ul. Westerplatte 47, zapewniające dorosłym osobom bezdomnym całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej.

Aktualnie zasady funkcjonowania, strukturę i zadania Ośrodka określa Regulamin organizacyjny nadany Zarządzeniem nr 22/2022 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy z dnia 21 lipca 2022 r.

W realizacji zadań Ośrodek współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej oraz organizacjami pozarządowymi, podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej. W 2023 r. Ośrodek nadzorował realizację przez Spółdzielnię Socjalną „MITOS” zadania publicznego Miasta pod nazwą „Pozyskiwanie i dystrybucja żywności”, zleconego w trybie otwartych konkursów ofert, na podstawie Programu współpracy Gminy Miasto Świdnica z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną na 2023 rok.

Stosownie do art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, Ośrodek spełnia wymagania dotyczące zatrudnienia pracowników socjalnych „proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących”.

Wg stanu na dzień 1 stycznia 2024 r., Ośrodek zatrudniał 89 osób, w ramach 85,75 etatów.

Tabela nr 1. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej

komórka organizacyjna	etaty	
	stan na dzień 1 stycznia 2023 r.	stan na dzień 1 stycznia 2024 r.
Dyrektor	1	1
Zastępca Dyrektora	2	2
Dział Świadczeń Pomocy Społecznej	13,5	13
Dział Pomocy Środowiskowej	20	24
Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych	7	5
Dział Administracyjno-Organizacyjny	8	9
Dział Finansowo-Księgowy	3	3
Dział ds. Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	6,5	7
Psycholog	1	1
Dział kadr i płac	2	2
Radca prawny	1,25	1,25
Biuro Projektów Społecznych	0,5	0,5

Klub Seniora, ul. Malinowa	0,75	0,75
Dzienny Dom Senior+	10,5	9,5
Klub Seniora na Osiedlu Młodych	2,5	2
Mieszkanie chronione, ul. 1 Maja	1	1
Schronisko dla Osób Bezdomnych	2	4,75
ŁĄCZNIE:	82,50	85,75

Pracownicy Ośrodka posiadają wykształcenie i kwalifikacje zgodne z wymaganiami ustawowymi. Systematycznie podnoszą umiejętności, poprzez udział w szkoleniach i warsztatach.

Ośrodek zrealizował dla swoich pracowników:

- indywidualne konsultacje psychologiczne dla pracowników socjalnych, asystentów rodziny, psychologa, członków grup diagnostyczno-pomocowych Zespołu Interdyscyplinarnego w Świdnicy, będących pracownikami Ośrodka, których celem był wieloaspektowy ogląd pracy, służący rozwiązywaniu trudności merytorycznych i emocjonalnych związanych z wykonywaniem pracy, udzielenie wsparcia w rozwiązywaniu trudnych sytuacji i analiza pracy z określonym klientem. Pracownicy mieli możliwość poznania nowych rozwiązań, metod, pozytywnych wzorców pracy z klientem. Konsultacje posłużyły rozwojowi współpracy zespołowej oraz doskonaleniu kompetencji zawodowych, poprzez edukację m.in. w zakresie komunikacji, asertywności, radzenia sobie z emocjami i stresem, pracy z osobami i rodzinami przeżywającymi trudności życiowe, zagrożonymi dysfunkcją i wykluczeniem społecznym, w tym klientem wieloprogowym, uwikłanym w problemy uzależnień oraz przemoc domową. W 2023 r. zrealizowano 22 dni spotkań, po 7 godz. zegarowych, łącznie 154 godz. Ze 176 konsultacji skorzystało 27 pracowników. Spotkania prowadziła Renata Bibik, doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, psycholog, mediator, terapeuta uzależnień oraz specjalista przeciwdziałania przemocy w rodzinie, z doświadczeniem w prowadzeniu warsztatów dla pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz terapii grupowej i konsultacji indywidualnych;
- indywidualne superwizje dla pracowników Ośrodka służące rozwojowi zawodowemu poprzez zdobycie przez uczestników świadomości własnych przeżyć w relacji ja – klient, zapoznanie uczestników z technikami wchodzenia i wychodzenia z kontaktu, zdobycie umiejętności radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, poszerzenie świadomości własnych zasobów i ograniczeń w kontakcie z klientem, stworzenie możliwości odreagowania i rozwiązania sytuacji kryzysowych, podniesienie higieny pracy, rozwój osobisty. W 2023 r. zorganizowano 21 godzin superwizji, z których skorzystało 15 osób. Spotkania prowadził Marek Szczęsny pedagog, psychoterapeuta i certyfikowany superwizor pracy socjalnej;
- warsztaty „Pomaganie mężczyznom” dla pracowników Ośrodka, obejmujące swoim zakresem zagadnienia z zakresu kontaktu interpersonalnego, umiejętności wchodzenia i wychodzenia z kontaktu, kontraktu, własnych zasobów i ograniczeń w pomaganiu oraz umiejętność radzenia sobie ze stresem. Szkolenie poprowadził Marek Szczęsny. Zrealizowano jednodniowe siedmiogodzinne warsztaty, w których udział wzięło łącznie 9 pracowników;
- szkolenie dla pracowników Ośrodka nt. „Nowe standardy ochrony małoletnich - rozwiązania prawne wynikające z nowelizacji ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym oraz innych ustaw (tzw. Ustawa Kamilka)”. Zajęcia prowadzono w trzech modułach. Pierwszy poświęcony był najważniejszym zmianom przepisów prawa, standardom ochrony dzieci, Narodowej strategii przeciwko przemocy wobec dzieci i przeciwko przestępstwom seksualnym wobec dzieci, a także analizie tzw. przypadków krytycznych. Drugi moduł poświęcono Ustawie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, a trzeci tworzeniu dobrych procedur w organizacji m.in. powołanie zespołu, opracowanie procedur, ewaluacji przyjętych rozwiązań, uruchamianiu procedury „Niebieskie Karty”. Zajęcia prowadziła Aleksandra Nawrocka- prawnik. W pięciogodzinnym szkoleniu uczestniczyło 20 osób;

- seminarium poświęcone poprawie funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Świdnicy. W ramach spotkania przedstawiono zasady funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych po zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Członkom Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych przedstawiono obowiązującą dokumentację, wykładnię i stosowanie prawa. Omówiono procedurę „Niebieskie Karty” od wszczęcia do zakończenia z uwzględnieniem dokumentacji grupy diagnostyczno-pomocowej i zmian wprowadzonych w 2023 r. Szkolenie trwało 4,5 godziny i uczestniczyło w nim 45 osób w tym 18 pracowników Ośrodka. Zajęcia prowadził Marek Mudant - dr nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, certyfikowany specjalista z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednocześnie pracownicy Ośrodka mieli możliwość korzystania ze szkoleń prowadzonych w tym zakresie przez ww. wykonawcę w formie on-line. Z możliwości takiej skorzystały 42 osoby w tym 33 pracowników Ośrodka;
- warsztaty „Jak pomagać, by nie krzywdzić osób z doświadczeniem przemocy, w tym gwałtu” dla pedagogów, kuratorów, policjantów, medyków, pracowników Ośrodka, asystentów rodziny. W dwóch warsztatach, trwających 6 godzin każdy, udział wzięły 32 osoby, w tym 10 pracowników Ośrodka. Szkolenie prowadziła Joanna Piotrowska – pedagog, andragog, trenerka samoobrony i asertywności dla kobiet i dziewcząt WenDo;
- szkolenie pn. „Diagnozowanie dziecka wykorzystywanego seksualnie za pomocą obserwacji objawów u dziecka i czynników ryzyka w rodzinie i środowisku”, skierowane do psychologów, pedagogów, kuratorów, funkcjonariuszy Policji, pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodka, którzy mają kontakt z osobami dorosłymi i dziećmi z doświadczeniem przemocy seksualnej. Tematyka zajęć dotyczyła: zjawiska przemocy seksualnej, rozpoznawania objawów przemocy seksualnej u dziecka w różnym wieku za pomocą obserwacji, diagnozowania czynników ryzyka i dynamiki przemocy seksualnej w rodzinie i środowisku, wstępnej rozmowy z dzieckiem, które zgłasza doznanie przemocy seksualnej lub u którego obserwujemy objawy i z jego rodzicem, planowania działań zabezpieczających dziecko, analizy przypadków, z którymi zetknęli się uczestnicy szkolenia. Zorganizowano dwa dwudniowe szkolenia, w których udział wzięły 32 osoby w tym 8 pracowników Ośrodka;
- szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy prowadzone dla wszystkich chętnych pracowników przez Przemysława Jasyka, który na zlecenie Ośrodka odpowiada za przestrzeganie norm bezpiecznego i higienicznego wykonywania pracy w Ośrodku;
- zajęcia relaksacyjne prowadzone przez psychologa Ośrodka dla wszystkich chętnych pracowników Ośrodka, w piątki przed końcem dnia pracy.

Z uwagi na złożoność problemów, z jakimi pracownicy socjalni, asystenci rodziny, członkowie grup diagnostyczno-pomocowych Zespołu Interdyscyplinarnego, będący pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inni pracownicy Ośrodka mają do czynienia w trakcie wykonywania obowiązków służbowych, stykając się bezpośrednio z osobami dotkniętymi wieloma problemami, w tym przemocą w rodzinie, uzależnieniami, bezdomnością, mają możliwość korzystania ze wsparcia psychologa Ośrodka oraz konsultowania sytuacji klientów z terapeutą rodzinnym, realizującym na rzecz mieszkańców Świdnicy poradnictwo rodzinne na zlecenie Ośrodka. Wyposażeni są również w środki ochrony przy bezpośrednim zagrożeniu (alarm, telefon służbowy).

Pracownicy Ośrodka wzięli udział w szkoleniach zorganizowanych przez podmioty zewnętrzne, stacjonarnie oraz online. Tematyka szkoleń:

- przeciwdziałanie przemocy domowej w praktyce GKRPA, ZI oraz OPS w świetle zmian i nowej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- realizacja procedury „Niebieskie Karty”,
- praktyczny Kurs Interwencji Kryzysowej,
- ochrona zdrowia psychicznego w praktyce,
- seminarium „Wspólnie przeciwko handlowi ludźmi”,
- szkolenie „Terapia systemowa i jej zastosowanie w przypadku przemocy w rodzinie”,

- dokumentacja pracownicza w OPS,
- nowelizacja Kodeksu Pracy,
- nowelizacja ustawy o pomocy społecznej,
- dodatek gazowy,
- stypendia szkolne 2023/2024,
- świadczenia wspierające a świadczenia pielęgnacyjne,
- szkolenie z zakresu obsługi systemu POMOST, ZONE.

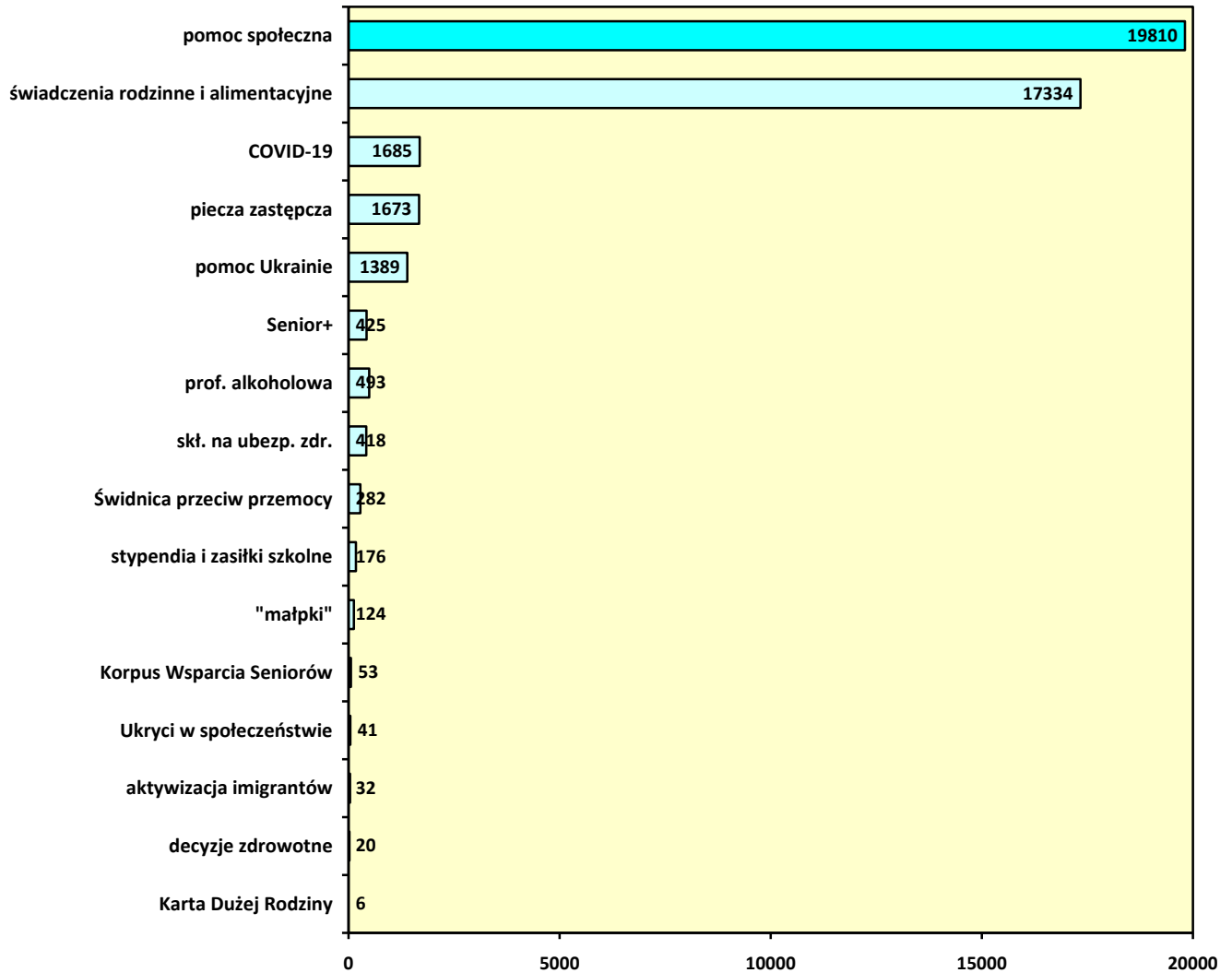
1. Budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania wynikające z przepisów prawa na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności, w celu ich wspierania, zaspokojenia potrzeb, umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz motywowania do uruchamiania własnych możliwości i współuczestniczenia w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych, w jakich się znalazły.

Środki na realizację zadań pomocy społecznej pochodzą z budżetu miasta i dotacji rządowych, a zadania dzieli się odpowiednio na własne i zlecone. Na realizację zadań Ośrodka w 2023 r. wydatkowano łącznie kwotę 44.261.631,07 zł, w tym:

- pomoc społeczna – 19.809.782,81 zł,
- świadczenia rodzinne i alimentacyjne – 17.333.882,07 zł,
- profilaktyka alkoholowa – 493.365,34 zł,
- profilaktyka alkoholowa, tzw. „małpki” (środki na realizację lokalnej międzyresortowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu) – 123.910,36 zł,
- piecza zastępcza – 1.673.073,76 zł,
- wydatki z Funduszu Przeciwdziałania COVID- 19 – 1.684.848,34 zł,
- składki na ubezpieczenia zdrowotne – 417.906,28 zł,
- środki z budżetu państwa na realizację Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2021-2025 – 724.800,00 zł,
- program „Korpus Wsparcia Seniorów” – 52.708,36 zł,
- program „Świdnica przeciw przemoc” – 282.200,00 zł,
- program „Ukryci w społeczeństwie – Otwarci na Świat” – 40.742,00 zł,
- świadczenia związane z pomocą obywatelom Ukrainy – 1.389.254,35 zł,
- program „Aktywizacja zawodowa imigrantów od 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia na terenie województwa dolnośląskiego” – 32.416,41 zł,
- stypendia i zasiłki szkolne – 175.872,00 zł,
- Karta Dużej Rodziny – 6.465,00 zł,
- wydawanie decyzji zdrowotnych – 20.403,99 zł.

Wykres nr 1. Budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w tys. zł

Zadania realizowane przez Ośrodek w 2023 r. finansowane były ze środków własnych Gminy Miasta Świdnicy oraz środków z budżetu państwa, Unii Europejskiej, w tym w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Tabela nr 2. Wydatki z podziałem na źródło finansowania

źródło finansowania	2021	2022	2023
środki z budżetu gminy	12.029.552 zł	16.004.399 zł	18.179.112,43 zł
środki z budżetu państwa	68.402.452 zł	51.680.875 zł	25.810.232,23 zł
środki z Unii Europejskiej, w tym w ramach NMF	79.674 zł	70.547 zł	272.286,41 zł
łącznie	80.511.678 zł	67.755.821 zł	44.261.631,07 zł

Tabela nr 3. Wydatki z podziałem na zadania

zadania	wydatki		
	2021	2022	2023
zadania własne gminy	15.998.805 zł	16.004.399 zł	26.091.128 zł
zadania zlecone gminie	64.433.199 zł	51.680.875 zł	17.898.217 zł
zadanie z Unii Europejskiej, w tym w ramach NMF	79.674 zł	70.547 zł	272.286 zł
łącznie	80.511.678 zł	67.755.821 zł	44.261.631 zł

2. Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, przede wszystkim w formie wsparcia finansowego, usług, pomocy w naturze oraz w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego. Kieruje również do domów pomocy społecznej osoby wymagające całodobowych usług opiekuńczych.

Tabela nr 4. Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną

rok	pomoc we wszystkich formach		w tym pomoc finansowa	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
2021	1.196	1.713	830	1.223
2022	1.054	1.482	692	985
2023	1.059	1.485	713	1.034

Liczba osób rodzin korzystających z pomocy społecznej we wszystkich formach w 2023 r. nieznacznie zwiększyła się w stosunku do roku 2022 (0,47%), przy odnotowanym znacznym spadku w stosunku do roku 2021 – 11,45% (liczba osób w tych rodzinach 13,31%).

Liczba rodzin korzystających w 2023 r. z pomocy finansowej także zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 3,03% (liczba osób w tych rodzinach o 4,97%), przy spadku odnotowanym w stosunku do 2021 roku o 14,10% (liczba osób w tych rodzinach o 15,45%).

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na bieżąco prowadzą rozeznanie w środowiskach objętych wsparciem. W 2023 r. opieką obejmowali m.in. rodziny:

- uwikłane w problemy uzależnień – 406, w tym 152 ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową,
- uwikłane w problemy przemocy – 221,
- z nadzorem kuratorskim – 94,
- korzystające z żywności w ramach Banku Żywności – 419 (205 dzieci w tych rodzinach).

Rodziny objęte są systemową diagnozą oraz badane są ich możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych. Dla każdej rodziny indywidualnie dostosowywane są formy pomocy. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej warunkuje trudna sytuacja życiowa oraz posiadane dochody, nie przekraczające kryterium dochodowego, które od 1 stycznia 2022 r. wynosiło: dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł, dla osoby w rodzinie – 600 zł i dla rodziny – suma kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej podlegają weryfikacji co 3 lata.

Przyznanie pomocy następuje w formie decyzji administracyjnej, wydawanej na wniosek klienta, w oparciu o przeprowadzony przez pracownika socjalnego rodzinny wywiad środowiskowy. W 2023 r. sporządzono 7 830 decyzji przyznających świadczenia z pomocy społecznej ogółem (o 2 397 decyzji więcej niż w roku poprzednim, co stanowi wzrost na poziomie ponad 44%). Wsparcie finansowe realizowane jest w formach pieniężnych oraz niepieniężnych, przy spełnieniu przesłanek wymienionych w ustawie o pomocy społecznej.

Tabela nr 5. Świadczenia według powodu przyznania

powód przyznania pomocy	2021		2022		2023	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie
ubóstwo	655	1.010	584	864	550	826
sieroctwo	1	2	0	0	0	0
bezdomność	100	106	104	110	119	129
bezrobocie	442	756	343	563	410	662
niepełnosprawność	498	664	454	560	452	559
długotrwała lub ciężka choroba	853	1.084	781	955	765	969
przemoc w rodzinie	27	69	14	35	7	26
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	39	203	30	151	46	213
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	117	361	83	278	87	287
trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	19	19	18	20	27	36
alkoholizm lub narkomania	118	147	92	119	96	117
zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	5	9	8	19	15	21
- klęska żywiołowa lub ekologiczna - potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi - trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0

Największą grupę odbiorców świadczeń pomocy społecznej stanowią rodziny, w których powodem trudnej sytuacji życiowej jest stan zdrowotny członków rodziny. W 2023 r. długotrwała lub ciężka choroba stanowiły powód przyznania pomocy w 72,2% rodzin korzystających z pomocy we wszystkich formach (74,1% w 2022 r.) oraz ubóstwo 51,9 % rodzin (55,4% w 2022 r.). Kolejne wiodące przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, tak jak w latach poprzednich, stanowią niepełnosprawność i bezrobocie.

3. Pomoc materialna

System świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej obejmuje największą grupę odbiorców. Rodziny korzystające z pomocy finansowej w 2023 r. stanowiły 67,3% rodzin korzystających z pomocy społecznej we wszystkich formach. Odsetek ten jest wyższy niż w roku poprzednim, kiedy wyniósł 65,7%, mniejszy niż w latach wcześniejszych, gdzie wynosił 69,4% w 2021 r.

i 71,8% w 2020 r. Oznacza to nieznaczny wzrost udziału pomocy finansowej w innych formach wsparcia w minionym roku.

Przyznawanie świadczeń na bieżące potrzeby rodziny jest rozumiane, jako wsparcie w prowadzonej pracy socjalnej mającej na celu usamodzielnienie klienta. Świadczenia finansowe udzielane są w szczególności w formie zasiłków stałych i okresowych, na realizację których środki finansowe przekazywane są z budżetu państwa na zadania własne gminy w formie dotacji oraz zasiłków celowych, realizowanych ze środków pochodzących z dochodów własnych gminy.

Tabela nr 6. Świadczenia pieniężne w formie zasiłków

forma pomocy	2021			2022			2023		
	liczba		kwota świadczeń w zł	liczba		kwota świadczeń w zł	liczba		kwota świadczeń w zł
	rodzina	osób w rodzinie		rodzina	osób w rodzinie		rodzina	osób w rodzinie	
zasiłek stały	266	292	1.464.213	260	279	1.543.478	237	253	1.458.657
zasiłek okresowy	389	669	844.388	456	767	732.641	340	585	795.856
zasiłek celowy	760	1145	538.721	611	897	454.669	627	927	711.486
zasiłek celowy specjalny	185	270	64.896	126	160	39.889	165	248	106.836

Spośród świadczeń pieniężnych największe wydatki ponoszone są na zasiłki stałe, wypłacane osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub stanu zdrowia. Przyznawane są w wysokości ustawowej, wynikającej z różnicy pomiędzy kryterium dochodowym, a posiadanym dochodem. Zasiłek okresowy przyznawany jest w podstawowej, gwarantowanej wysokości 50% różnicy między kryterium dochodowym, a dochodem. Wypłacany przede wszystkim z powodu bezrobocia oraz długotrwałej choroby i niepełnosprawności. Zasiłek celowy adresowany jest do osób o najniższych dochodach, a zasiłek celowy specjalny do osób lub rodzin o dochodach przekraczających kryterium ustawowe, wypłacany w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Świadczenia te przyznawane są z przeznaczeniem na „zaspakajanie niezbędnej potrzeby bytowej”. Średnio na rodzinę korzystającą z zasiłku celowego przyznano w 2023 r. zasiłek w wysokości 1.135 zł (744 zł w 2022 r.), a zasiłek celowy specjalny w wysokości około 648 zł (317 zł w 2022 r.).

Głównym kryterium uprawniającym do korzystania ze świadczeń rodzinnych jest przeciętny miesięczny dochód netto, w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się, który nie może przekroczyć kwoty 674 zł. Gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł. Ogółem w 2023 r. wydano 1.403 decyzje przyznające świadczenia rodzinne w tym 224 decyzje dotyczyły obywateli Ukrainy.

Na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych, kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych oraz wysokość tych świadczeń (z wyłączeniem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego), są weryfikowane co 3 lata. Ostatniej weryfikacji dokonano w 2021r.

Kwoty świadczeń rodzinnych wynoszą:

- zasiłek pielęgnacyjny – 215,84 zł miesięcznie,
- specjalny zasiłek opiekuńczy – 620 zł miesięcznie,
- zasiłek dla opiekuna – 620 zł miesięcznie,
- zasiłek rodzinny na dziecko do ukończenia 5 roku życia – 95 zł miesięcznie,
- zasiłek rodzinny na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia – 124 zł miesięcznie,
- zasiłek rodzinny na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia – 135 zł miesięcznie,

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka – 1.000 zł,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400 zł miesięcznie, niezależnie od liczby dzieci pozostających pod opieką,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka – 193 zł miesięcznie, nie więcej jednak niż 386 zł na wszystkie dzieci,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95 zł miesięcznie na trzecie i następne dzieci uprawnione do zasiłku,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia – 90 zł miesięcznie, powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia – 110 zł miesięcznie,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – 100 zł na dziecko,
- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania: na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła – 113 zł miesięcznie, na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła – 69 zł miesięcznie,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka – 1.000 zł,
- świadczenie rodzicielskie – 1.000 zł miesięcznie,
- jednorazowe świadczenie „za życiem” – 4.000 zł.

Tabela nr 7. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

forma świadczenia	liczba osób				
	2021	2022	w tym obywatele Ukrainy:	2023	w tym obywatele Ukrainy:
zasiłek rodzinny	1.582	1.629	175	1.398	174
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	75	39	1	37	1
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	25	24	0	16	0
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	139	132	6	149	19
dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	295	286	20	249	18
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	180	162	1	165	4
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	875	885	73	761	61
dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	14	14	0	9	0

Niezależnie od wysokości dochodu, przyznawane są:

- zasiłek pielęgnacyjny przeznaczony dla niepełnosprawnych dzieci do 16. roku życia, osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia, osób, które ukończyły 75 lat,
- świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem wynikającymi z ustawy,
- świadczenie rodzicielskie, przysługujące rodzicom lub innym wymienionym w ustawie opiekunami dziecka, którzy nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego,
- świadczenie „za życiem” z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu.

Tabela nr 8. Pozostałe świadczenia rodzinne

forma świadczenia	liczba osób				
	2021	2022	w tym obywatele Ukrainy:	2023	w tym obywatele Ukrainy:
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	237	173	4	119	8
zasiłek pielęgnacyjny	1.237	1.246	7	1.308	25
świadczenie pielęgnacyjne	279	293	3	341	15
specjalny zasiłek opiekuńczy	8	6	0	3	0
zasiłek dla opiekuna	7	7	0	6	0
świadczenie rodzicielskie	145	129	15	136	26
świadczenie „za życiem”	0	5	0	4	0

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również działania w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wobec dłużników alimentacyjnych.

Tabela nr 9. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz wobec dłużników alimentacyjnych

rodzaj działania	2021	2022	2023
osoby korzystające ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego	326	289	251

Tabela nr 10. Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych

rodzaj działania	2023
informacja o przyznanej świadczeniu	252
wezwanie dłużnika alimentacyjnego na wywiad	210
przeprowadzenie z dłużnikiem alimentacyjnym wywiadu alimentacyjnego oraz odebranie od niego oświadczenia majątkowego	33
informacja w trybie art. 209 § 3 Kodeksu karnego	154
wniosek o przyłączenie do egzekucji	221
przekazanie komornikowi sądowemu informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, w szczególności pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego	33
zobowiązanie dłużnika do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy	12
poinformowanie Powiatowego Urzędu Pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	15
sporządzenie zawiadomienia o wszczęciu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	22
decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	19
decyzja o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	3
zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa niealimentacji	22
wystąpienie o zatrzymanie prawa jazdy	6
wystąpienie o zwrot zatrzymanego prawa jazdy	4

Wyłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz z zaliczki alimentacyjnej obciążają budżet państwa i zgodnie z przepisami powinny być zwrócone przez dłużnika alimentacyjnego. Wobec dłużników prowadzone są postępowania mające na celu wyegzekwowanie należnych zobowiązań. Na konto Ośrodka w 2023 r. z tytułu zwrotu wyłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej uzyskano dochody w wysokościach zgodnych z informacjami uwzględnionymi w tab. 11, i tab. 12.

Tabela nr 11. Kwoty wyegzekwowane od dłużników alimentacyjnych w ramach funduszu alimentacyjnego

miejsce przekazania	2021	2022	2023
należności gminy wierzyciela	102.107 zł	126.849 zł	132.950 zł
budżet państwa	153.159 zł	190.272 zł	199.424 zł
odsetki	265.464 zł	363.287 zł	370.975 zł
łącznie	520.730 zł	680.408 zł	703.349 zł

Tabela nr 12. Kwoty wyegzekwowane od dłużników alimentacyjnych w ramach zaliczki alimentacyjnej

miejsce przekazania	2021	2022	2023
dochody gminy	20.008 zł	25.247 zł	25.708 zł
dochody państwa	20.008 zł	25.247 zł	25.708 zł
łącznie	40.016 zł	50.494 zł	51.416 zł

Realizując pomoc materialną dla dzieci i młodzieży uczącej się, Ośrodek wypłaca stypendia szkolne oraz zasiłki szkolne. Stypendium szkolne jest formą pomocy dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna. Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, w szczególności pożaru, powodzi, ciężkiej choroby, pobytu w szpitalu, zgonu członka rodziny, kradzieży w szkole lub innego zdarzenia.

Tabela nr 13. Dzieci i młodzież ucząca się, korzystająca z pomocy materialnej

świadczenia	liczba osób				
	2021	2022 w tym obywatele Ukrainy:		2023 w tym obywatele Ukrainy:	
stypendia szkolne	251	344	96	353	155
zasiłki szkolne	22	32	1	21	0

W 2023 r. w ramach dodatkowych zadań Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował świadczenia:

- dodatek węglowy, dla gospodarstw domowych, których głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe – zasilane węglem kamiennym, brykietem lub peletem, zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego, w wysokości 3.000 zł.

W 2023 r. świadczenia wypłacono 351 rodzinom z wniosków złożonych w 2022 r.;

- dodatek dla gospodarstw domowych, których głównym źródłem ogrzewania jest:
  - kocioł na paliwo stałe, zasilany peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego, w wysokości 3.000 zł,

- kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym, w wysokości 1.000 zł,
- kocioł gazowy zasilany gazem LPG, wysokości 500 zł,
- kocioł olejowy, w wysokości 2.000 zł.

W 2023 r. świadczenia wypłacono 62 rodzinom z wniosków złożonych w 2022 r.;

- dodatek elektryczny dla gospodarstw, których głównym źródłem ogrzewania jest zasilane energią elektryczną, w wysokości 1.000 zł lub 1.500 zł, gdy roczne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania wyniosło więcej niż 5 MWh.

Wnioski przyjmowano w okresie od 1 grudnia 2022 r. do 1 lutego 2023 r. W 2023 r. przyjęto 550 wniosków, wypłacając świadczenia 423 rodzinom;

- refundacja kwoty odpowiadającej podatkowi VAT wynikająca z opłaconych faktur za dostarczone paliwo gazowe dla odbiorcy paliw, u którego głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego jest urządzenia grzewcze zasilane paliwami gazowymi wpisanymi lub zgłoszonymi do centralnej ewidencji emisyjności budynków do dnia 21 grudnia 2022 r. albo po tym dniu w przypadku głównego źródła ogrzewania wpisanego lub zgłoszonego po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków oraz spełniającego kryterium dochodowe.

W 2023 r. złożono 672 wnioski, wypłacając świadczenia 274 osobom;

- jednorazowa pomoc dla obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, wypłacana w wysokości 300 zł, z przeznaczeniem na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

W 2023 r. złożono 322 wnioski, świadczenia wypłacono 420 osobom.

Wypłacono 2 świadczenia dodatek osłonowy, przyznawany w ramach rządowej tarczy antyinflacyjnej, dla gospodarstw domowych, w związku z decyzjami wydanymi w 2022 roku oraz 454 świadczeń wychowawczych w związku z postępowaniami prowadzonymi przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki i tytułu rozstrzygnięć wydanych cudzoziemcom po podjęciu zawieszonych postępowań.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wydawał zaświadczenia uprawniające do zakupu węgla po preferencyjnej cenie osobom, które otrzymały lub są uprawnione do dodatku węglowego. Z zaświadczeniem wydanym przez Ośrodek mieszkańcy Świdnicy mogli się udać do punktu zajmującego się dystrybucją węgla, celem sfinalizowania zakupu. W 2023 r. złożono 253 wnioski o wydanie zaświadczenia na podstawie ustawy z dnia 27 października 2022 r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych.

4. Pomoc niematerialna

Obowiązkiem gminy jest realizacja zadań, które zabezpieczają minimum bytowe, jak zapewnienie ubrania, jednego gorącego posiłku i miejsca do spania każdej osobie tego pozbawionej. Pomoc niematerialna udzielana jest osobom starszym i niepełnosprawnym, z zaburzeniami psychicznymi, a także osobom, które ze względu na chorobę alkoholową lub inne uzależnienia mają tendencje do marnotrawienia środków publicznych. Realizowana jest w formie rzeczowej i instytucjonalnej. Świadczenia te nie są wypłacane w gotówce, lecz realizowane w formie zabezpieczenia ich kosztów u realizatorów.

Tabela nr 16. Świadczenia finansowe realizowane w formie niepieniężnej

forma pomocy	2021			2022			2023		
	liczba		kwota świadczeń w zł	liczba		kwota świadczeń w zł	liczba		kwota świadczeń w zł
	rodzin	osób w rodzinie		rodzin	osób w rodzinie		rodzin	osób w rodzinie	
usługi opiekuńcze	339	387	1.513.931	339	374	1.332.295	325	351	1.538.179
kierowanie do dps	104	104	2.985.991	115	115	3.653.768	127	127	4.816.637
schronienie	60	60	501.243	84	84	654.690	65	65	36.830
posiłek	308	549	358.486	275	496	431.868	293	543	513.519
sprawienie pogrzebu	6	6	20.844	22	22	77.640	12	12	70.520

Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom, które ze względu na stan zdrowia, wiek lub inną przyczynę wymagają pomocy osób drugih, a są jej pozbawione z powodu samotności lub niemożności zapewnienia jej przez rodzinę, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Zadanie realizowane jest przez opiekunki społeczne zatrudnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w formie umowy zlecenia. Usługi opiekuńcze obejmują przede wszystkim pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Z usług opiekuńczych przyznanych decyzją korzystało 325 osób w ramach 65.845 godz. (78.674 godz. w 2022 r.). Systematycznie rośnie zapotrzebowanie na tę formę pomocy. Średnio w ciągu roku na jedną osobę przyznano 203 godz. usług (średnio 232 godz. w 2022 r.). Osoby korzystające ze świadczeń ponoszą częściową odpłatność, w zależności od swojej sytuacji materialnej, na zasadach określonych uchwałą Rady Miejskiej w Świdnicy.

Część osób wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych korzysta z pracy wolontariuszy, realizujących pracę na rzecz świdnickich seniorów, w zamian za uzyskanie umorzenia zadłużenia czynszowego.

Tabela nr 17. Umorzenia zaległości wolontariuszom

umorzenia zaległości	2021	2022	2023
liczba osób skierowanych do prac w ramach wolontariatu	10	5	3
liczba osób, którym umorzono zaległości	7	1	1

źródło: Wydział Gospodarki Mieszkaniowej Urzędu Miejskiego

Osoby wymagające całodobowej opieki kierowane są do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu: dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych fizycznie, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Systematycznie wzrasta liczba osób kierowanych do domów pomocy społecznej (o 10,4% w stosunku do 2022 r.) oraz koszty gminy w tym zakresie (o 31,8% w stosunku do 2022 r.). Potrzeby związane z umieszczaniem w placówce są realizowane na bieżąco.

Osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają całodobowej opieki, może zostać przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym. Gmina Miasto Świdnica dysponuje mieszkaniem chronionym przy ul. Kopernika 9e/1, o łącznej powierzchni użytkowej 87,08 m², które obejmuje 3 pokoje mieszkalne, pomieszczenie gospodarcze oraz odpowiednio wyposażone pomieszczenia wspólne, tj. przedpokój, łazienkę i kuchnię. Pobyt w mieszkaniu jest formą pomocy

społecznej, która ma na celu zapewnienie mieszkańcom warunków samodzielnego funkcjonowania w środowisku, pod opieką specjalistów, w integracji ze społecznością lokalną.

Po zakończeniu Projektu „Świdnickie Jaskółki”, od dnia 1 kwietnia 2022 r., 20 mieszkań wspomaganych przy ul. 1-go Maja 23 w Świdnicy, zostało przekształconych w 20 mieszkań chronionych (wspieranych i treningowych), z przeznaczeniem dla 30 pełnoletnich mieszkańców Świdnicy, którzy ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki. Placówka oferuje miejsce pobytu w mieszkaniu chronionym wraz z indywidualnie dopasowaną ścieżką działań.

W 2023 r. w mieszkaniach chronionych przebywało 40 osób w tym 3 osoby przy ul. Kopernika 9a/1. Z powodu skierowania do domu pomocy społecznej, śmierci, usunięcia za nadużywanie alkoholu, powrotu do środowiska rodzinnego, zapewnienia schronienia we własnym zakresie 20 osób zrezygnowało z tej formy wsparcia.

Mieszkańcy ponoszą częściową odpłatność za pobyt w mieszkaniu, w wysokości zależnej od sytuacji materialnej, na zasadach określonych uchwałą Rady Miejskiej w Świdnicy. W 2023 r. ze środków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej poniesiono wydatki w wysokości 433.734 zł w związku z pobylem w mieszkaniach chronionych.

Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie schronienia. Od 1 stycznia 2023 r. w strukturach Ośrodka funkcjonuje ośrodek wsparcia w postaci schroniska dla osób bezdomnych. W związku z powyższym pomoc w postaci tymczasowego schronienia dla osób dotkniętych problemem bezdomności, mających ostatni meldunek stały na terenie miasta Świdnicy, realizowano w nowo otwartym schronisku przy ul. Westerplatte 47. Zapewnia ono osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej, a także codzienne wyżywienie oraz dostęp do pomieszczenia kuchennego umożliwiającego samodzielne przygotowanie posiłku i gorącego napoju oraz jego spożycie. Przyznanie prawa do niepieniężnego świadczenia z pomocy społecznej, jakim jest tymczasowego schronienie, następuje odpowiednio na wniosek po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego i wydaniu decyzji administracyjnej. Schronisko dysponuje 30 miejscami, a pobyt jest odpłatny na zasadach określonych w uchwale Rady Miejskiej.

Dodatkowo od 11 grudnia 2023 r. na terenie przyległym do schroniska ustawiono wynajęty kontener socjalny, w którym w godzinach 18:00-7:00 z noclegu mogły skorzystać osoby bezdomne będące pod wpływem środków psychoaktywnych. Prowadzenie ewidencji osób przebywających w kontenerze oraz nadzór nad jego funkcjonowaniem zlecono opiekunowi schroniska.

W 2023 r. w schronisku przebywało 69 osób, zaś z noclegu w kontenerze socjalnym skorzystało 29 potrzebujących. Z powodu powrotu do rodziny 2 osoby zrezygnowały ze schronienia. Ze środków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w związku z prowadzeniem schroniska dla osób bezdomnych poniesiono wydatki w wysokości 794.528 zł.

Obowiązkiem gminy jest zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej. W 2023 r. w pieczy zastępczej przebywało 141 dzieci ze Świdnicy, z czego 21 dzieci umieszczono w pieczy zastępczej w 2023 r., w tym:

- w rodzinie zastępczej zawodowej przebywało 6 dzieci, w tym 1 umieszczone w 2023 r.,
- w rodzinnym domu dziecka przebywało 17 dzieci, w tym 4 umieszczonych w 2023 r.,
- w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia opiekuńczego przebywało 9 dzieci, w tym 2 umieszczonych w 2023 r.
- w rodzinie zastępczej spokrewnionej przebywało 36 dzieci, w tym 3 umieszczonych w 2023 r.
- w niezawodowej rodzinie zastępczej przebywało 24 dzieci, w tym 1 umieszczone w 2023 r.
- w placówce opiekuńczo-wychowawczej przebywało 49 dzieci, w tym 10 umieszczonych w 2023 r.

W Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym przebywało 4 dzieci.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, gmina ponosi odpłatność według następujących zasad:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2023 r. ze środków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wydatkowano na pobyt dzieci w pieczy zastępczej łącznie 1.673.074 zł, w tym 958.398 zł za dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i 714.676 zł za dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych.

Najważniejszym zadaniem w pomocy środowiskowej jest praca socjalna, która skupia się na rozwiązywaniu problemów osób i rodzin, poprzez motywowanie do samodzielnego działania i asystowanie w rozwiązywaniu problemów. Skierowana jest na przywrócenie zdolności osób i rodzin do samodzielnego funkcjonowania. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny, czyli umowę dwustronną zawieraną przez pracownika socjalnego z podopiecznym w celu znalezienia najlepszego rozwiązania dla trudnej sytuacji życiowej klienta. Określa on uprawnienia i zobowiązania stron, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej podopiecznego. W 2023 r. kontraktem socjalnym objęto 114 osób, zawarto 114 kontraktów.

5. Pomoc specjalistyczna

➤ Poradnictwo specjalistyczne

Zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest organizowanie i zapewnienie poradnictwa specjalistycznego. Indywidualne konsultacje z psychologiem Ośrodka udzielane były w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7, 5 dni w tygodniu w godz. od 7.30 do 15.30, w Klubie Senior + przy ul. Słobódzkiego 19, 2 razy w miesiącu w godz. od 8.00 do 11:00, w Klubie Senior + przy ul. Saperów 27, 2 razy w miesiącu w godz. od 9.00 do 13:00, w mieszkaniach chronionych przy ul. 1 Maja 23, w terminach ustalanych indywidualnie, psycholog Ośrodka udzielił wsparcia 148 rodzinom (228 osób w tych rodzinach) w 2023 r.

Ośrodek upowszechniał również informacje o innych miejscach, w których realizowana jest profesjonalna nieodpłatna pomoc specjalistyczna, prawna i psychologiczna, w formie ulotki opracowanej przez Ośrodek, na stronie internetowej: www.mops.swidnica.pl oraz na portalu społecznościowym facebook Ośrodka PoMocna Świdnica: @pomocna.swidnica.

W ramach działań mających na celu zapewnienie wsparcia specjalistycznego klientom, w szczególności rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz uwikłanym w problemy uzależnień i przemocy domowej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlecił w 2023 r. do realizacji nieodpłatnie na rzecz mieszkańców Świdnicy:

- prowadzenie poradnictwa rodzinnego;

Poradnictwo obejmuje wstępną diagnozę sytuacji i potrzeb rodziny, wspieranie w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz ukierunkowywanie w dalszej pracy z psychologiem lub/i innym specjalistą. Udzielane było w oparciu o program wspierający rodzinę w jej funkcjonowaniu, opracowany przez terapeutę rodzinnego, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny. Spotkania odbywały się w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7 od kwietnia do grudnia 2023 r. W 2023 r. terapeuta rodzinny zrealizował 54 godziny konsultacji, w tym 48 konsultacji z osobami dorosłymi i 7 konsultacji z udziałem dzieci, w tym:

- udzielono 51 porad w ramach wsparcia i terapii rodzinnej, w tym 44 z udziałem osób dorosłych i 7 z udziałem dzieci,
- zrealizowano 4 inne oddziaływania terapeutyczne dla osób dorosłych.

Na realizację zadania w okresie od kwietnia do grudnia 2023 r. wydatkowano łącznie kwotę 8 100,00 zł.

- warsztaty w formie spotkań organizowanych pod nazwą „Świdnicka Szkoła dobrych relacji”;

Celem warsztatów było doskonalenie umiejętności tworzenia pełnych i satysfakcjonujących relacji zarówno w domu, jak i w pracy, doświadczenie siebie w relacji ze sobą i innymi osobami, odkrycie swoich wzorców komunikacji i budowania relacji, poznanie czym jest udany związek z drugim człowiekiem, nauka wyrażania siebie i swoich potrzeb w bezpieczny sposób.

Zrealizowano 2 edycje, w wymiarze 12 godzin każda (4 spotkania po 3 godz.). W zajęciach udział wzięło 30 mieszkańców Świdnicy. Na realizację zadania wydatkowano kwotę 14 400,00 zł.

➤ Wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Elementem pracy Ośrodka jest także udzielanie wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom. Według rozeznania pracowników socjalnych, w 2023 r. pomocą obejmowali 232 osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym:

- 157 ze zdiagnozowaną chorobą,
- 75 bez diagnozy, z podejrzeniem występowania choroby psychicznej,
- 15 ubezwłasnowolnionych całkowicie z ustanowionym opiekunem prawnym,
- 11 ubezwłasnowolnionych częściowo z ustanowionym kuratorem.

Na zlecenie Ośrodka prowadzona była grupa wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich, przeznaczona dla osób cierpiących na depresję, zaburzenia psychiczne lub inne dolegliwości emocjonalne utrudniające funkcjonowanie w życiu społecznym lub osobistym oraz dla ich rodzin i bliskich. Celem jej prowadzenia jest wzmocnienie emocjonalne uczestników, nauka radzenia sobie w życiu z chorobą i jej kryzysami. Spotkania odbywały się w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7. W 2023 r. odbyły się 24 dwugodzinne spotkania, w których uczestniczyło od 2 do 6 osób. Na realizację zadania wydatkowano łącznie kwotę 5.760 zł.

Ośrodek prowadzi stały nabór kandydatów do bazy opiekunów prawnych osób całkowicie ubezwłasnowolnionych i kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych. Gdy zaistnieją okoliczności, w których wymagane jest objęcie opieką lub kuratelą podopiecznego, pracownik Ośrodka po przeprowadzeniu rozmowy z członkami najbliższej rodziny, lub kandydatem z bazy, przedstawia sądowi wniosek o objęcie opieką lub kuratelą przez wskazanego kandydata. Na żądanie opiekuna lub kuratora sąd opiekuńczy może przyznać stosowne wynagrodzenie. W 2023 r. pracownicy socjalni skierowali do sądu 1 wniosek o ustanowienie kuratora.

➤ Asystent rodziny

Do zadań obowiązkowych gminy należy wspieranie i organizacja pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Koordynacja działań w tym zakresie odbywa się w oparciu o trzyletni Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica, opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2023 r. zadania realizowane były w oparciu o Program na lata 2021-2023, przyjęty uchwałą nr XXIV/249/20 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 20 grudnia 2020 r.

Jeżeli z analizy sytuacji rodziny wynika taka konieczność, kierownik ośrodka pomocy społecznej zobowiązany jest przydzielić rodzinie asystenta. Pracę na rzecz rodzin do końca września 2023 r. realizowało 5 asystentów rodziny (4 w wymiarze całego etatu, 1 w wymiarze ½ etatu), a od października 4 asystentów rodziny (4 etaty), zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Asystent rodziny to specjalista, którego zadaniem jest codzienne towarzyszenie rodzinie niepotrafiącej samodzielnie pokonać różnych trudności życiowych. Pracownik socjalny przeprowadzając rodzinny wywiad środowiskowy i stwierdzając, że w rodzinie występuje problem opiekuńczo-wychowawczy lub uzyskując informację, że w określonej rodzinie taki problem występuje, wnioskując o wsparcie rodziny poprzez przydzielenie asystenta, bez względu na dochód rodziny. Rodzina musi wyrazić zgodę na takie wsparcie i współpracować. Asystent pracuje również z rodziną, w której dzieci zostały zabezpieczone w pieczy zastępczej. Jego praca skupia się

wówczas na tym, aby wspomóc rodzinę w stworzeniu przez nią warunków pozwalających na powrót dzieci do domu rodzinnego.

Na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, asystent rodziny pełni również funkcję koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, rodzin które oczekują oraz w których urodziło się dziecko niepełnosprawne. Wsparcie asystenta rodziny polega wówczas przede wszystkim na udzieleniu informacji o dostępnych formach wsparciach, reprezentowaniu kobiety przed instytucjami i urzędami oraz wsparciu w realizacji codziennych obowiązków i przewyciężaniu problemów wychowawczych. W przypadku zaistnienia okoliczności wskazanych w ustawie „Za życiem” należy wystąpić z wnioskiem do Ośrodka. Nie jest stosowana w tym przypadku procedura przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W 2023 r. asystenci rodziny wsparciem obejmowali łącznie 84 rodziny, w tym:

- w 2023 r. zlecono współpracę z 18 nowymi rodzinami,
- 46 rodzin do pracy z asystentem rodziny zobowiązał sąd,
- 2 rodziny, z 3 dziećmi, objęte były wsparciem asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem”, z tytułu niepełnosprawności dziecka,
- w rodzinach objętych asystenturą wychowywało się łącznie 167 dzieci,
- w rodzinach objętych asystenturą 40 dzieci przebywało w pieczy zastępczej, w tym:
  - 10 dzieci zostało umieszczonych w pieczy w 2023 r.,
  - 2 dzieci powróciło z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej,
- na dzień 31 grudnia 2023 r. wsparcia asystenta rodziny wymagało 51 rodzin,
- średni czas pracy asystenta z rodziną wynosił 32 miesiące, w tym praca asystenta rodziny z rodzinami odbywała się przez okres:
  - do 1 roku – 25 rodzin,
  - do 2 lat – 20 rodzin,
  - do 3 lat – 14 rodzin,
  - powyżej 3 lat – 25 rodzin, w tym 16 zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny przez sąd,
- 33 rodziny zakończyły pracę z asystentem rodziny, w tym:
  - 13 rodzin ze względu na zrealizowanie planu pracy,
  - 17 rodzin ze względu na brak współpracy z asystentem,
  - 3 rodziny ze względu na zmianę miejsca zamieszkania.
- odbyło się 77 posiedzeń zespołu ds. okresowej oceny sytuacji rodziny objętej wsparciem asystenta rodziny.

W ramach ogłoszonego 23 listopada 2023 r. przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Programu asystent rodziny na rok 2023, Gmina Miasto Świdnica otrzymała środki w wysokości 42.136,11 zł z przeznaczeniem na wypłatę jednorazowego dodatku do wynagrodzenia dla asystentów rodziny, w wysokości 2.000 zł dla asystenta oraz pokrycie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny w wysokości nie większej niż 80% kosztów łącznych wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzeń poniesionych za okres listopad i grudzień 2023 r., w wysokości 34.136,11 zł.

➤ Procedura „Niebieskie Karty”

Działania w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej określał 2023 r. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica. Zadania w zakresie Programu są koordynowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który zapewnia również obsługę techniczną i merytoryczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Świdnicy. W 2023 r. zadania realizowane były w oparciu o Program na lata 2021-2025, przyjęty uchwałą nr XXIV/250/20 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 29 grudnia 2020 r.

Jednocześnie powołany 2 września 2019 r. Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy zakończył w 2023 r. swoją czteroletnią kadencję. 31 sierpnia 2023 r. zarządzeniem Prezydenta Miasta Świdnica powołano Zespół Interdyscyplinarny w Świdnicy, w którego skład wchodzi 11 osób, przedstawiciele podmiotów prowadzących działania na rzecz mieszkańców Świdnicy: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Powiatowej Policji, Szkoły Podstawowej Nr 6, SP ZOZ Powiatowego Pogotowia Ratunkowego, Fundacji Ładne Historie, Sądu Rejonowego, Prokuratury Rejonowej i Straży Miejskiej.

W 2023 r. odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, na których omawiano zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej (w 2023 r. wprowadzono w życie szereg zmian w dotyczących ochrony osób przed przemocą domową w tym zmodyfikowano procedurę „Niebieskie Karty”), a także przedłożono propozycje i potrzeby szkoleniowe, przedstawiono protokoły z posiedzeń gru diagnostyczno-pomocowych.

W ramach zadań Zespołu:

- prowadzono procedurę „Niebieskie Karty” w 267 rodzinach, z czego 158 procedur „Niebieskie Karty” uruchomiono w 2023 r.,
- zorganizowano 595 posiedzeń grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych.

W celu skutecznego udzielania wsparcia podopiecznym, Ośrodek stosuje metody pracy interdyscyplinarnej. Stale współpracuje ze specjalistami, w szczególności z placówkami oświatowymi, Komendą Powiatową Policji, kuratorami, w zakresie diagnozowania sytuacji i rozeznania potrzeb rodziny, planowania i realizacji pracy z rodziną oraz monitorowania wspólnych klientów. Odbywa się to poprzez spotkania, na których omawiana i konsultowana jest sytuacja rodzin, wymianę informacji, opracowywanie procedur, udział w szkoleniach oraz pracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy.

➤ Kluby Seniora

W 2023 r. w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonowały placówki wsparcia dla seniorów:

- Klub Seniora przy ul. Malinowej 2, przeznaczony dla 30 uczestników – w 2023 r. w zajęciach uczestniczyło 57 osób,
- Dzienny Dom „Senior+”, przeznaczony dla 130 uczestników – w 2023 r. w zajęciach uczestniczyło 157 osób,
- Klub Seniora Zarzecze, przeznaczony dla 40 uczestników – w 2023 r. w zajęciach uczestniczyło 27 osób,
- Klub Seniora na Osiedlu Młodych, przy ul. M. Kozara-Słobódzkiego 19, przeznaczony dla 60 uczestników – w 2023 r. w zajęciach uczestniczyło 146 osób.

Celem placówek jest aktywizacja i integracja uczestników ze środowiskiem lokalnym, budowanie nowych więzi, organizowanie wzajemnej pomocy, poprawa stanu psychofizycznego uczestników, poprzez korzystanie z oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej organizowanej w placówkach. Udostępniają one seniorom infrastrukturę pozwalającą na aktywne spędzanie wolnego czasu, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego. W 2023 r. realizowano m.in.:

- działania kulturalno-oświatowe: udział w koncertach, wernisażach, wyjścia do kina, teatru,
- działania aktywizujące ruchowo: ćwiczenia ruchowe, piesze wycieczki, zajęcia taneczne, nordic walking, joga, pilates, bieżnia, rower stacjonarny,
- aktywizację społeczną, w tym wolontariat, zbiórki, akcje charytatywne,
- terapię zajęciową: warsztaty manualne, zajęcia pobudzające psychoruchowo, gry planszowe stymulujące procesy myślowe i pamięciowe,
- spotkania integracyjne i okolicznościowe,
- spotkania z psychologiem,

- działania edukacyjne w zakresie obsługi komputera, poszerzające wiedzę o zdrowiu, w zakresie bezpieczeństwa seniorów.

W 2023 r. w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025, uzyskano dofinansowanie z przeznaczeniem na realizację zadań placówek:

- Klubu Seniora przy ul. Malinowej 2, w wysokości 64.800 zł,
- Klubu Seniora na Osiedlu Młodych, w wysokości 129.600 zł,
- Dziennego Domu „Senior+”, w wysokości 530.400 zł.

Zgodnie z założeniami Programu Wieloletniego „Senior+”, uczestnikami zajęć w placówkach są seniorzy, nieaktywni zawodowo, w wieku powyżej 60 lat. Objęci są również usługami socjalnymi, w formie zapewnienia ciepłego napoju, miejsca do odpoczynku, spędzania wolnego czasu, wsparcia emocjonalnego, pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, w wypełnieniu dokumentów, udostępnienia komputera z dostępem do internetu oraz urządzeń wielofunkcyjnych, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, rejestracji do lekarza.

➤ Zadania publiczne Miasta zlecone do realizacji organizacjom pozarządowym

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nadzorował realizację zadania publicznego Miasta pn. „Pozyskiwanie i dystrybucja żywności”, w celu zapewnienia osobom i rodzinom w trudnej sytuacji rodzinnej wsparcia w postaci bezpłatnej żywności. Zadanie zostało zlecone Spółdzielni Socjalnej „MITOS” w trybie otwartych konkursów ofert, na podstawie Programu współpracy Gminy Miasto Świdnica z organizacjami. Dotacja przyznana w wysokości 70.000 zł została w całości wykorzystana. Żywność wydawana była przez Spółdzielnię Socjalną „MITOS”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, realizowanego w celu zapewnienia osobom i rodzinom w trudnej sytuacji rodzinnej wsparcia w postaci bezpłatnej żywności. Rodziny potrzebujące wsparcia w tej formie kwalifikowane były przez pracowników socjalnych Ośrodka. W 2023 r. pomocą objęto łącznie 1.416 mieszkańców Świdnicy, którym wydano 17 różnych produktów spożywczych, w ilości prawie 55.691 kg, o wartości ok. 445.721 zł.

➤ Pomoc obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej:

- sprawowali nadzór nad realizacją obowiązków przez tymczasowych opiekunów prawnych ustanowionych postanowieniem Sądu Rejonowego w Świdnicy nad małoletnimi obywatelami Ukrainy. Łącznie nadzór dotyczył 42 środowisk;
- sprawowali bezpośredni nadzór i opiekę nad rodzinami/osobami przebywającymi w mieszkaniu przy ul. Żeromskiego 28/2: organizacja wyżywienia, środków chemicznych, aktywizacja zawodowa, kulturalna dla seniorki, edukacyjna dla dzieci i dorosłych. Do lipca 2023 r. z tej formy pomocy skorzystało 9 obywateli z Ukrainy;
- wnioskowali o wsparcie finansowe rodzin i osób z Ukrainy w formie zasiłków, żywności, opłacenia obiadów.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zorganizowano wsparcie psychologiczne dla dzieci i dorosłych, finansowane z budżetu państwa, realizowane przez osoby posługujące się językiem ukraińskim, w formie:

- indywidualnego poradnictwa psychologicznego, prowadzonego w okresie od stycznia do listopada 2023 r. przez Katerynę Ursol w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz w szkołach podstawowych na terenie miasta. Koszt realizacji wyniósł 40 800,00 zł,
- zajęć psychoedukacyjnych dla dzieci, młodzieży, dorosłych pomagających rozpoznawać i rozumieć przeżywane emocje oraz uczących sposobów radzenia sobie z nimi, moderowanych przez pedagoga lub psychologa, realizowanych przez Fundację „Inicjatywa” w okresie od stycznia do października 2023 r. Koszt realizacji wyniósł 89 100,00 zł.

Ośrodek zapewnia wsparcie tłumacza języka ukraińskiego na terenie placówki i poza nią, w sprawach za które odpowiada Ośrodek. Ponadto osoba biegle władająca językiem ukraińskim udziela m. in. pomocy w obsłudze osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej, wspiera w sporządzaniu wniosków, pomaga w zrozumieniu treści formularzy i dokumentów. W Ośrodku na bieżąco opracowywane są w języku ukraińskim informacje o miejscach i formach pomocy dla osób z Ukrainy oraz upowszechniane w lokalnych mediach, mediach społecznościowych, na stronach internetowych oraz za pośrednictwem ulotek.

6. Programy realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

➤ Korpus Wsparcia Seniorów na 2023 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował rządowy program „Korpus Wsparcia Seniorów” w zakresie wsparcia działań na rzecz seniorów niesamodzielnych ze względu na wiek oraz stan zdrowia, służący poprawie bezpieczeństwa oraz zwiększenia możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania przez osoby starsze. W realizację wsparcia zaangażowanych było 14 wolontariuszy, których rolą było wspólne spędzanie czasu z seniorem, zakupy, dostarczanie produktów żywnościowych i innych artykułów podstawowej potrzeby, pomoc w umawianiu wizyt lekarskich, w załatwieniu prostych spraw urzędowych. Obejmowali wsparciem 14 seniorów.

W ramach programu dodatkowo zapewniono seniorom dostęp do tzw. „opieki na odległość” – w postaci opaski bezpieczeństwa. To nowoczesna forma sprawowania opieki nad osobami starszymi, chorymi, po przebytych zabiegach medycznych, z niepełnosprawnościami, które czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Prosta w obsłudze opaska połączona jest z usługą operatora pomocy. W przypadku trudnej sytuacji lub nagłego zagrożenia wciśnięcie guzika, zapewnia połączenie się ze stale gotowym do interwencji ratownikiem medycznym, opiekunem medycznym lub pielęgniarką. W zależności od sytuacji zapewni on wsparcie emocjonalne przez telefon, poprosi o interwencję kogoś z najbliższego otoczenia seniora (rodzinę, sąsiadów, opiekunów), pracownika ośrodka pomocy społecznej lub wezwie służby ratunkowe. W ramach programu udostępniono nieodpłatnie 100 opasek, które wyposażone są w co najmniej 3 z funkcji: przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS, detektor upadku, czujnik zdjęcia opaski, lokalizator GPS, funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami, funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja). W 2023 r. z tej formy wsparcia skorzystało 73 seniorów.

W 2023 r. Gmina Miasto Świdnica otrzymała ze środków budżetu państwa dotację, którą wykorzystano w wysokości 52.708,76 zł.

➤ Opieka wytchnieniowa

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa”, którego celem było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi. Wsparcie to polegało na odciążeniu członków rodzin/opiekunów osób niepełnosprawnych, poprzez pomoc w codziennych obowiązkach, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w zabiegach higienicznych i toaletowych, wspólne spędzenie czasu wolnego, pomoc w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem. Ośrodek świadczył usługi opieki wytchnieniowej na rzecz 65 osób.

Łączny koszt realizacji programu wyniósł 569.207,72 zł w całości sfinansowany ze środków z Funduszu Solidarnościowego.

➤ Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej

Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej adresowany do dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, a także osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub umiarkowanym, albo orzeczenie równoważne, które wymagają usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności. Usługi asystenta w szczególności mogą polegać na: pomocy w wyjściu, powrocie lub dojazdach w wybrane przez uczestnika miejsce, zakupach z udziałem uczestnika, załatwianiu spraw urzędowych, nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami, korzystaniu z dóbr kultury, wykonywaniu codziennych czynności. Ze wsparcia w formie usług asystenckich w 2023 r. korzystało 45 osób.

W 2023 r. Gmina Miasto Świdnica otrzymała ze środków budżetu państwa dotację, którą wykorzystano w wysokości 1.237.393,79 zł.

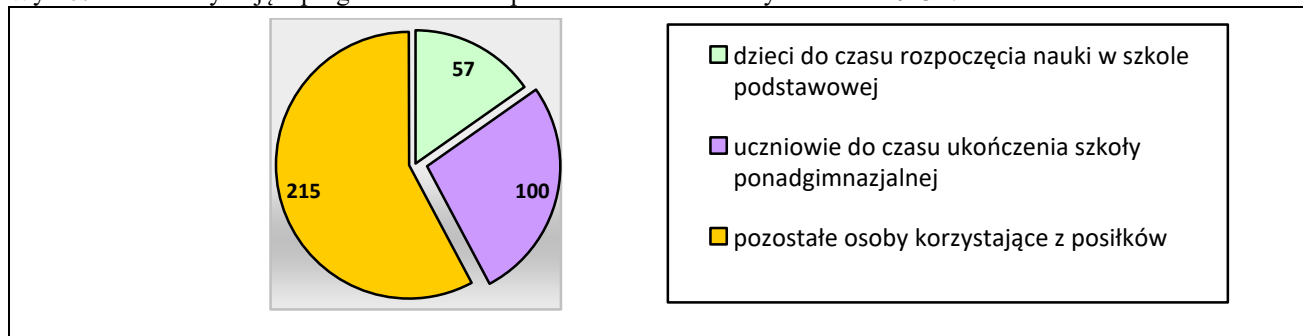
➤ Posiłek w szkole i w domu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje dożywianie w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, poprzez finansowanie posiłków. Nieodpłatne dożywianie przyznawane jest osobom i rodzinom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200% kryterium dochodowego. W 2023 r.:

- programem objęto łącznie 372 osoby, które korzystały z posiłków w formie pełnego obiadu,
- dożywianie prowadzono w ramach 21 punktów żywieniowych w mieście,
- łącznie wydano 50.166 posiłków,
- średni koszt jednego posiłku pokrywanego w ramach programu wyniósł 10,76 zł.

Wsparcia w ramach programu udziela się w szczególności dzieciom korzystającym z posiłków w żłobkach, przedszkolach i szkołach, do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej oraz osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, w szczególności samotnym, w podeszłym wieku, chorym i niepełnosprawnym.

Wykres nr 2. Osoby objęte programem Pomoc państwa w zakresie dożywiania w 2023 r.

W przypadku dzieci spożywających posiłki w szkołach, szczególny nacisk kładzie się na to, by dzieci spożywały posiłki na terenie placówki. Przyjęto zasadę, że rodzice nie pobierają posiłków na wynos, poza wyjątkowymi sytuacjami. Pracownicy socjalni i pedagodzy szkolni podejmują działania w celu objęcia dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci i uczniów szkół, w szczególności z rodzin wieloprotblemowych. W 2023 r. spośród ogółu korzystających z posiłków 42,2% (42,5% w 2022 r.) stanowiły dzieci i uczniowie.

Tabela nr 18. Koszt realizacji programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania w 2023 r.

finansowanie programu	
dotacja z budżetu państwa	273.519 zł
środki własne MOPS	240.000 zł
Łącznie	513.519 zł

➤ Świdnica przeciw przemocy

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował Projekt „Świdnica przeciw przemocy” w ramach konkursowego Programu „Sprawiedliwość”, będącego programem pilotażowego wdrożenia zintegrowanych programów zapobiegania przemocy domowej. Jego celem jest przetestowanie rozwiązań prowadzących do poprawy wczesnej profilaktyki przemocy domowej i powstrzymania przemocy przed jej wystąpieniem, poprzez działania uwzględniające różne czynniki ryzyka związane z przemocą domową. W ramach Projektu Ośrodek uruchomił Centrum dla Rodzin, którego założeniem jest poprawa systemu przeciwdziałania przemocy domowej i zmniejszenie ryzyka jej wystąpienia, w tym poprzez wyposażenie uczestników w wiedzę i umiejętności służące poprawie i wzmocnieniu dobrej jakości relacji w rodzinie. Centrum dla Rodzin jest koordynowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i we współpracy z podmiotami pracującymi na rzecz mieszkańców Świdnicy w obszarze wspierania relacji i wczesnej profilaktyki przemocy, wdraża model profilaktyki przemocy domowej na poziomie gminy.

W ramach Projektu realizowano:

- Konsultacje indywidualne dla dorosłych, prowadzone przez psychologa i terapeutę rodzinnego, w celu nauki stawiania granic bez przemocy, rozpoznawania potrzeb własnych i partnera, rozpoznawania własnych uczuć i emocji, adresowane do rodziców, par, współmałżonków, partnerów, osób przeżywających kryzys, mających trudności w budowaniu relacji, ze środowisk zagrożonych przemocą w rodzinie lub w których jest uruchomiona procedura „Niebieskie Karty”. Konsultacje obejmowały:
  - wstępną diagnozę sytuacji i potrzeb rodziny,
  - opracowanie programu wspierającego rodzinę w jej funkcjonowaniu, w uzgodnieniu z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny,
  - wsparcie w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny,
  - ukierunkowanie w dalszej pracy ze specjalistą.

W 2023 r. spotkania odbywały się od stycznia do grudnia w siedzibie MOPS przy ul. Franciszkańskiej 7. Terapeuta rodzinny zrealizował 400 godzin konsultacji, w tym 365 konsultacji z osobami dorosłymi i 75 konsultacji z udziałem dzieci, w tym:

- udzielono 422 porady w ramach wsparcia i terapii rodzinnej, w tym 341 z udziałem osób dorosłych i 81 z udziałem dzieci,
- zrealizowano 23 inne oddziaływania terapeutyczne dla osób dorosłych.

Psycholog zrealizował 89 godzin konsultacji, w których uczestniczyło 60 osób.

- Grupa wsparcia dla osób z doświadczeniem przemocy w rodzinie, przeznaczona dla osób, które doświadczyły lub doświadczają jakiegokolwiek rodzaju przemocy (psychicznej, fizycznej, seksualnej, ekonomicznej) o charakterze otwartym (po wcześniejszej konsultacji z terapeutą). W szczególności ma na celu podniesienie poczucia wartości uczestników, poznanie własnych granic, mechanizmów stosowania przemocy, rozpoznania zagrożeń i sposobów ich unikania w kontaktach z agresorem, poznanie aspektów prawnych zjawiska przemocy, naukę funkcjonowania w relacjach po doznanych urazach, komunikacji bez przemocy oraz technik samoobrony.

Grupa prowadzona była przez 2 terapeutów, a ofertę skierowano do osób, które same zgłoszą taką potrzebę, uczestników procedur „Niebieskie Karty” oraz osób motywowanych przez innych specjalistów do udziału w grupie.

Spotkania grupy odbywały się w siedzibie MOPS przy ul. Franciszkańskiej 7, 2 razy w miesiącu (z miesięczną przerwą wakacyjną). W 2023 r. zrealizowano 22 spotkania, w których uczestniczyły 3 osoby;

- Grupa wsparcia dla młodzieży, miała charakter otwarty (po wcześniejszej konsultacji z terapeutą), prowadzona w szczególności w celu nauki budowania relacji i komunikacji z innymi oraz podejmowania ról życiowych, rozpoznawania i radzenia sobie z emocjami, funkcjonowania w relacjach bez przemocy oraz budowania pewności siebie i poczucia własnej wartości. Zajęcia realizowało 2 terapeutów, a spotkania adresowano do młodzieży ze świdnickich placówek oświatowych, wymagającej wsparcia w budowaniu bezpiecznych relacji. Spotkania grupy odbywały się w siedzibie MOPS przy ul. Franciszkańskiej 7, 1 raz w miesiącu (z miesięczną przerwą wakacyjną). W 2023 r. zrealizowano 11 spotkań, w których uczestniczyło do 8 osób;

- Szkolenia dla specjalistów, przeznaczone dla osób realizujących pracę na rzecz świdnickich rodzin, mające na celu dotarcie do większej liczby osób wymagających wsparcia, udzielenia właściwej pomocy oraz usprawnienie współpracy międzyinstytucjonalnej. Szkolenia adresowane były m.in. do pracowników pomocy społecznej, ochrony zdrowia, policji, oświaty, kuratorów, przedstawicieli organizacji pozarządowych i odbywały się w siedzibie Miejskiego Centrum Wspierania Inicjatyw przy ul. Rynek 39-40.

W 2023 r. zrealizowano 6 dwudniowych szkoleń z wykorzystaniem metod warsztatowych, w wymiarze 12 godzin każde:

- „Komunikacja dla zawodowców” w zakresie problematyki pracy z ludźmi i jej mocnymi emocjami, w oparciu o ścisłe ramy prawne, w szczególności dotyczącymi skutków zużycia emocjonalnego, błędów poznawczych i barier komunikacyjnych, budowania relacji ze współpracownikami i klientami oraz bezpieczeństwa prawnego.

W szkoleniu udział wzięło 14 osób: pracownicy socjalni, asystenci rodziny, policjanci, kuratorzy. Warsztaty poprowadził Krzysztof Bochenek, posiadający 16-letnie doświadczenie w pracy w policji, przygotowanie pedagogiczne, ukończone szkolenia trenerskie i w zakresie mediacji, specjalista m.in. z zakresu reagowania kryzysowego oraz koordynacji i wprowadzania procedur;

- „Komunikacja dla zawodowców” – 2-ga edycja,

w szkoleniu udział wzięło 14 osób: pracownicy socjalni, pracownicy oświaty;

- „Relacje – Twoja najlepsza inwestycja!”, mające na celu w szczególności zapoznanie uczestników z kluczowymi dla tematu relacyjności pojęciami oraz sposobami budowania wysokiej jakości relacji, analizę przyczyn i skutków ubóstwa relacyjnego w różnych grupach wiekowych, omówienie krajowych i zagranicznych praktyk związanych z inicjatywami na rzecz wspierania relacyjności oraz wyposażenie uczestników w metody, techniki i narzędzia pracy pozwalające na skuteczną pracę z klientami mającymi problemy w sferze relacji.

W szkoleniu udział wzięło 17 osób: pracownicy ośrodka pomocy społecznej i oświaty.

Warsztaty poprowadziła Magdalena Maciejewska, doktorantka pedagogiki w Interdyscyplinarnej Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych, autorka podręcznika „Czy relacyjna praca się opłaca? Podręcznik dotyczący podstaw inwestowania w relacje o charakterze romantycznym”, członkini projektu „Zintegrowany system zapobiegania przemocy domowej” realizowanego w ramach Programu „Sprawiedliwość”;

- „Relacje – Twoja najlepsza inwestycja!” – 2-ga edycja,

w szkoleniu udział wzięło 13 osób: pracownicy ośrodka pomocy społecznej i oświaty;

- „Emocje i budowanie odporności psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych. Profilaktyka zachowań trudnych”, mające na celu w szczególności zapoznanie uczestników z pojęciem zdrowia psychicznego, dbania o dobrostan psychiczny i odporność psychiczną, nabycie praktycznej umiejętności

ści radzenia sobie z trudnymi sytuacjami z dziećmi i młodzieżą oraz wsparcia dzieci i młodzieży w budowaniu samodzielności i sprawczości w sytuacjach kryzysowych.

W szkoleniu udział wzięło 14 osób: pracownicy pomocy społecznej, pracownicy oświaty, kuratorzy, przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Warsztaty poprowadził Krzysztof Durnaś, pedagog, trener rozwoju osobistego, interwent kryzysowy, psychotraumatolog, mediator, międzynarodowy certyfikowany konsultant badania odporności psychicznej MTQPlus, certyfikowany trener wartości oraz konsultant badania MindSonar, posiadający doświadczenie w pomocy psychologicznej i rozwiązywaniu problemów nastolatków i dorosłych oraz prowadzeniu wykładów dla studentów i słuchaczy studiów podyplomowych;

- „Kryzys w życiu dzieci i młodzieży. Psychotraumatologia-wprowadzenie do zagadnienia”, mające na celu w szczególności przekazanie uczestnikom wiedzy na temat rodowodu zjawiska depresji i niskiej samooceny młodych ludzi, ich rozpoznawanie, przekazanie wiedzy na temat metod pracy z osobami w depresji, z niską samooceną i dotkniętych traumą oraz udzielania pierwszej pomocy po zdarzeniu psychotraumatycznym i wsparcia w kryzysie.

W szkoleniu udział wzięło 16 osób: pracownicy pomocy społecznej, oświaty, straży miejskiej.

Warsztaty poprowadził Tomasz Bilicki, psychoterapeuta, psychotraumatolog, interwent kryzysowy, pedagog, absolwent programu szkoleniowego ICISF w modelu indywidualnej i grupowej interwencji kryzysowej CISM, posiadający doświadczenie w pracy w punkcie interwencji kryzysowej i ośrodka opieki psychologiczno-psychoterapeutycznej;

- Warsztaty dla młodzieży świdnickich szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w zakresie podejmowania obecnych i przyszłych ról w związkach i nauki budowania dobrej, życzliwej i bezpiecznej relacji z drugim człowiekiem, prawidłowego porozumiewania się w relacjach bez przekraczania granic, w celu poprawy jakości komunikacji w relacjach, nauki negocjowania i rozwiązywania konfliktów bez przemocy, podejścia relacyjnego w związkach i wychowaniu dzieci.

Zrealizowano 10 warsztatów dla 10 zespołów klasowych, w wymiarze 4 godz. każde spotkanie, łącznie 40 godz., których wzięło 194 uczniów.

Warsztaty prowadziło 2 trenerów z przygotowaniem pedagogicznym, posiadających ukończone szkolenie trenerskie, w zakresie mediacji, ochrony przed przemocą w szkole, zachowaniami ryzykownymi młodzieży oraz doświadczenie w pracy z młodzieżą i w prowadzeniu spotkań warsztatowych na terenie placówek oświatowych, w zakresie radzenia sobie z emocjami, budowania związków i relacji;

- Warsztaty „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, których celem było wsparcie rodziców i wychowawców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą, ukierunkowanie na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli. Uczą otwartej, konstruktywnej komunikacji w rodzinie i poza nią, relacji opartych na wzajemnym szacunku i współpracy, służących tworzeniu środowiska najbardziej wspierającego naturalny rozwój dziecka. Zajęcia odbywały się w siedzibie Miejskiego Centrum Wspierania Inicjatyw przy ul. Rynek 39-40, zgodnie ze standardami Szkoły dla Rodziców i Wychowawców Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie, w grupach maksymalnie 12-15 osobowych, w formie 10 spotkań, po 4 godz. lekcyjne, łącznie w wymiarze 40 godz. dla każdej z grup.

W 2023 r. zrealizowano łącznie 5 edycji (udział wzięło 80 osób, z czego 67 ukończyło warsztaty), w tym:

a) 3 edycje część I warsztatów (udział wzięło 48 osób, z czego 37 ukończyło warsztaty): Budowanie relacji dorosły-dziecko, w zakresie:

- wyrażania oczekiwań i ograniczeń tak, aby były przez dziecko respektowane,
- rozpoznawania, wyrażania i akceptowania uczuć,
- aktywnego, wspierającego słuchania,
- motywowania dziecka do współdziałania,
- modyfikowania niepożądanych lub nieodpowiednich zachowań dziecka,

- uwalniania dzieci od grania narzuconych ról w domu i szkole,
- wspierania procesu usamodzielniania się dziecka,
- budowania realnego poczucia własnej wartości dziecka,
- konstruktywnego rozwiązywania konfliktów;

b) 1 edycję części II warsztatów (udział wzięło 16 osób, z czego 15 ukończyło warsztaty) – Wspieranie procesu budowania wzajemnych (opartych na więzi i szacunku) relacji między dziećmi, w zakresie:

- rywalizacji i zazdrości między dziećmi,
- kłótni, bójk dzieci i różnych innych trudności,
- problemów sprawiedliwości, ulubieńców i egoizmu,
- wpływu ról na relacje między dziećmi;

c) 1 edycję części III warsztatów (udział wzięło 16 osób, z czego 15 ukończyło warsztaty), dla rodziców i wychowawców nastolatków uwzględniającą problemy wieku dorastania, w zakresie:

- młodzieńczego buntu,
- pragnienia akceptacji,
- potrzeby decydowania o sobie,
- przedwczesnego zainteresowania seksem,
- narkotyków,
- niebezpieczeństw mediów.

Warsztaty prowadziło 2 trenerów Programu, posiadających certyfikat realizatora programu wydany przez ORE, uprawniający do prowadzenia części 1, 2 i 3 Programu Szkoła dla Rodziców i Wychowawców oraz wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu Programu;

- Warsztaty WenDo,

z samoobrony i asertywności, przeznaczonych dla kobiet i dziewcząt, mające na celu naukę skutecznej, spójnej, asertywnej komunikacji, rozpoznawania i diagnozowania sytuacji przekraczania granic, podejmowania decyzji, reagowania na sytuacje przekraczania granic, dyskryminację i przemoc ze względu na płeć i inne oraz samoobrony fizycznej w sytuacjach ataku/napaści.

W 2023 r. zrealizowano 2 edycje dwudniowych warsztatów, w wymiarze 12 godzin (16 godzin dydaktycznych) każda, w siedzibie Miejskiego Centrum Wspierania Inicjatyw przy ul. Rynek 39-40, ogółem w warsztatach udział wzięły 22 kobiety.

Warsztaty prowadziły dwie certyfikowane trenerki samoobrony i asertywności dla kobiet i dziewcząt WenDo, trenerki antydyskryminacyjne;

- Organizacja dwóch spotkań/seminariów:

- seminarium inauguracyjne Projekt, które odbyło się 14 lutego 2023 r. w siedzibie MOPS. Zaprezentowano ofertę realizowaną w ramach projektu oraz wykład Marka Rusina – Prokuratora Rejonowego w Świdnicy, poświęcony problematyce związanej ze skutecznym ściganiem przestępstw sprawców przemocy w rodzinie w świetle obowiązujących przepisów prawnych.

W spotkaniu udział wzięło ok. 60 osób, przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy, Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Świdnicy, Komendy Powiatowej Policji, Straży Miejskie w Świdnicy, oświaty, ochrony zdrowia, Sądu Rejonowego w Świdnicy, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy, Miejskiej Komisji ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy oraz specjaliści, którzy są realizatorami poszczególnych działań w Projekcie;

- seminarium poświęcone poprawie funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Świdnicy, które odbyło się 12 grudnia 2023 r.

Zaprezentowano działania podejmowane w ramach Projektu i ich efekty oraz przedstawiono najnowsze zmiany w prawie regulującym przeciwdziałanie przemocy domowej, w szczególności w pracy grup diagnostyczno-pomocowych i prowadzonej dokumentacji procedury „Niebieskie Karty”. Szkolenie „Funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych po zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dokumentacja, wykład

nia i stosowanie prawa przez członków zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych” poprowadził Marek Mudant.

W spotkaniu udział wzięło ok. 60 osób, przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy, Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Świdnicy, Komendy Powiatowej Policji, Straży Miejskie w Świdnicy, oświaty, ochrony zdrowia, Sądu Rejonowego w Świdnicy, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy, Miejskiej Komisji ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy oraz specjaliści, którzy są realizatorami poszczególnych działań w Projekcie;

- Kampania społeczna – Świdnica przeciw przemocy:

- przygotowano 12 filmów, trwających do 3-5 minut, poświęconych działaniom związanym z realizacją Projektu, prezentującym ofertę Centrum dla Rodzin oraz sondy uliczne nawiązujące do prowadzonej kampanii społecznej. Filmy publikowano na profilu PoMocna Świdnica i w zakładce Centrum dla Rodzin na stronie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,

- przygotowano cykl 10 artykułów stanowiących jedną ciągłość tematyczną, poświęconych tematyce relacji w partnerstwie i w rodzinie. Artykuły opublikowano w wersji papierowej (nakład 15.000 egz.) oraz elektronicznej lokalnej gazety „Moja Świdnica”: „Samotność – choroba XXI wieku”, „Czy relacja się opłaca?”, „Czy potrafisz pokochać siebie?”, „Czy na Tinderze można znaleźć miłość?”, „Czy kobietę da się zrozumieć?”, „Czy mężczyźni nie mają uczuć?”, „Czy to ten jeden/ta jedyna?”, „Jak zadbać o swój związek, gdy pojawiają się dzieci?”, „Jak rozwiązywać konflikty bez podnoszenia głosu i trzaskania drzwiami?”, „Wdzięczność – klucz do relacyjnego sukcesu!”;

- przygotowano projekt i zlecono do druku plakaty w różnych formatach: informujących o grupie wsparcia dla osób z doświadczeniem przemocy w rodzinie oraz o grupie wsparcia dla młodzieży;

- przygotowano projekt i wydrukowano broszurę, informującą o działaniach realizowanych przez Centrum dla Rodzin – nazwa zadania, miejsce realizacji, telefon kontaktowy. Broszury wyeksponowano w siedzibach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, miejskich jednostkach organizacyjnych oraz rozdysponowano w trakcie działań integracyjnych dla mieszkańców Świdnicy;

- zrealizowano 3-etapową kampanię poświęconą budowaniu właściwych relacji, poprzez wywieszenie na billboardach i plakatach na słupach ogłoszeniowych, przystankach autobusowych, w autobusach komunikacji miejskiej i w siedzibie MOPS:

- w pierwszym, miesięcznym etapie (czerwiec 2023 r.) umieszczono hasła: "Dobrze, że jesteś...", "Nie jesteś sam...", "Nie jesteś sama...", "Wierzę w Ciebie...", "Cieszę się, że jesteś...", "Dziękuję, że jesteś...", "Poradzisz sobie...", "Możesz na mnie liczyć...";

- w drugi miesięczny etap (lipiec 2023 r.) kontynuowano hasła z pierwszego etapu kampanii wraz z dopiskiem "To jak mówimy do siebie, buduje dobre relacje",

- w trzeci miesięczny etap (sierpień 2023 r.) podsumowano kampanię promując hasło: "RelacJA z INNYMI wspieram, słucham, doceniam";

- zakupiono długopisy w etui z korka z nadrukiem „Centrum dla Rodzin” i logo Funduszy Norweskich, promujących Projekt, przeznaczone dla specjalistów realizujących działania w Projekcie oraz przedstawicieli podmiotów uczestniczących w realizacji Projektu;

- zakupiono torby i plecaki z nadrukiem „Świdnica przeciw przemocy” i logo Funduszy Norweskich, promujące Projekt, wykonane z materiału odbłaskowego, przeznaczone dla uczestników, specjalistów i przedstawicieli podmiotów realizujących działania w Projekcie oraz mieszkańców Świdnicy.

Na realizację Projektu Gmina Miasto Świdnica uzyskała środki w wysokości 282.200 zł pokrywające 100% wydatków, w ramach dotacji Ministerstwa Sprawiedliwości (w wysokości 15% dotacji) i środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 (w wysokości 85% dotacji). W grudniu 2023 r. zawarto aneks do realizowanej umowy wydłużający okres realizacji Projektu do końca marca 2024 r. i przyznający dodatkowe dofinansowanie w wysokości 106.320 zł (łącznie 388.520 zł).

Kampanię pod nazwą „Świdnica przeciw przemocy”, koncentrującą się na edukacji społecznej, mającej na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje cyklicznie. W 2023 r. oprócz inicjatyw finansowanych i realizowanych w ramach ww. projektu podjęto następujące działania:

- na stronie internetowej oraz prowadzonym przez Ośrodek profilu PoMocna Świdnica na portalu społecznościowym facebook na bieżąco publikowano materiały informujące o realizowanych na terenie miasta działaniach w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- w ciągu roku na przystankach autobusowych, w autobusach, słupach ogłoszeniowych oraz dużych powierzchniach reklamowych na terenie Świdnicy wyeksponowano plakaty i bilbordy poruszające ważne kwestie społeczne mające na celu m. in. przeciwdziałania przemocy w ramach akcji „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”, zwrócenie uwagi dbałość o prawidłowe relacje w ramach projektu „RelacJa z innymi” oraz uwrażliwienie na potrzeby innych w tym poprzez przeciwdziałanie chorobie XXI wieku-samotności,
- pracownicy Ośrodka uczestniczyli w IV Świętojańskim Ekopikniku, w dniu kończącym rok szkolny mieli możliwość porozmawiania z rodzicami m.in. o konieczności zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży w czasie rozpoczynających się wakacji, najmłodszym uczestnikom zaproponowano udział w licznych zajęciach i animacjach,
- przeprowadzono dwukrotnie warsztaty pn. „Jak pomagać, by nie krzywdzić osób z doświadczeniem przemocy, w tym gwałtu” przeznaczone dla pedagogów, kuratorów, policjantów, medyków, pracowników pomocy społecznej, asystentów rodziny; każdy warsztat trwał 6 godzin,
- przeprowadzono szkolenie pn „Diagnozowanie dziecka wykorzystywanego seksualnie za pomocą obserwacji objawów u dziecka i czynników ryzyka w rodzinie i środowisku przeznaczonego dla psychologów pedagogów, kuratorów funkcjonariuszy policji, pracowników Powiatowego Centrum Rodziny i Ośrodka, mających kontakt z osobami dorosłymi i dziećmi z doświadczeniem przemocy seksualnej, każdy warsztat trwał 12 godzin, zajęcia prowadzono 2 dni,
- przeprowadzono dwie edycje warsztatów dla mieszkańców Świdnicy pn. „Świdnicka szkoła dobrych relacji”, których celem jest doskonalenie umiejętności tworzenia pełnych i satysfakcjonujących relacji zarówno w sferze prywatnej, jak i zawodowej, doświadczenie siebie w relacji z sobą i innymi osobami, odkrycie swoich wzorców komunikacji i budowania relacji, poznanie, czym jest udany związek z drugim człowiekiem, nauka wyrażania siebie i swoich potrzeb w bezpieczny sposób. Z tej formy wsparcia skorzystało 30 mieszkańców Świdnicy, każdy z nich otrzymał opracowany na potrzeby szkolenia notatnik. Jedna edycja to cztery spotkania po trzy godziny dziennie,
- zlecono opublikowanie w lokalnych mediach „Moja Świdnica” oraz na profilach internetowych Ośrodka 13 artykułów nawiązujących do relacji międzyludzkich, ich treść opracowała pedagog, autorka podręcznika „Czy relacyjna praca się opłaca? Podręcznik dotyczący postaw inwestowania w relacje o charakterze romantycznym”,
- zlecono wykonanie 11 filmów poświęconych tematom społecznym w tym profilaktyce przemocy domowej oraz profilaktyce uzależnień, które publikowano na profilach internetowych Ośrodka,
- zlecono przygotowanie materiału filmowego i jego emisję na kanale informacyjnym TV TELETOP SUDETY, dotyczącego świdnickiej kampanii „Reaguj na przemoc wobec dzieci”, uwzględniającego wypowiedzi osób publicznych,
- zakupiono zawieszki odblaskowe, którymi przystrojono „PoMocną Choinkę”, rozbierając drzewko mieszkańcy Świdnicy mogli wziąć elementy odblaskowe i eksponować na elementach zewnętrznych ubioru stając się tym samym bardziej widocznymi o zmroku,
- zlecono przygotowanie i zakupiono niebieskie szaliky z napisem „Kocham, lubię, szanuję nie biję”, które w ramach kampanii „Białej wstążki” mężczyźni mogli zdjąć z „PoMocnej Choinki”,

- zlecono przygotowanie i wydruk teczek z gumką, na których wyeksponowano nadruk plakatu "Reaguj na przemoc wobec dzieci".

✓ „Ukryci w społeczeństwie - Otwarci na Świat”

W okresie od maja do grudnia 2023 r. zrealizowano projekt skierowany do dorosłych osób, w wieku od 30 do 60 roku życia, przejawiających zaburzenia psychiczne, do ich rodziców/opiekunów faktycznych oraz społeczności lokalnej Miasta Świdnicy. W ramach projektu terapeuci rodzinni prowadzili 2 grupy treningowe, a każdy uczestnik i osoby z jego otoczenia mogli skorzystać z indywidualnych konsultacji psychologicznych.

W zajęciach grup treningowych uczestniczyło łącznie 13 osób. Ogółem przeprowadzono 191 godzin zajęć, a wśród nich trening umiejętności społecznych, trening budżetowy, warsztaty kulinarne. Podczas spotkań terapeuci pracowali z uczestnikami projektu nad poprawą ich funkcjonowania w domu, jak i w społeczeństwie, omawiali zagadnienia związane z emocjami, poczuciem własnej wartości, asertywnością i potrzebą akceptacji itp. Praca obejmowała również spotkania dotyczące systemu zabezpieczenia społecznego i szeroko pojętego bezpieczeństwa uczestników i ich rodzin. W ramach projektu przeprowadzone zostały spotkania z pracownikiem socjalnym, który przedstawił formy pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi m.in. na gruncie ustawy o pomocy społecznej, a także z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy i Straży Miejskiej w Świdnicy z zakresu bezpieczeństwa.

Spotkania z psychologiem były okazją do udzielenia indywidualnego wsparcia członkom rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi. Z tej formy wsparcia skorzystały 3 osoby, dla których przeprowadzono 20 godzin indywidualnych konsultacji psychologicznych

Koszt programu wyniósł 50.972,13 zł z czego 40.742,00 zł pochodziło z dotacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

✓ Akcja Zima

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej co roku prowadzi akcję skierowaną do osób bezdomnych przebywających na terenie Miasta, którzy odmawiają przyjęcia oferty pomocowej w formie schronienia i przebywają w niezagospodarowanych budynkach na terenie miasta. Głównym celem projektu jest zapewnienie bezpieczeństwa, a w dalszej perspektywie, zmiana sposobu postępowania osoby bezdomnej i jej powrót do życia społecznego. W ramach działań w projekcie:

- prowadzono akcję informacyjną na terenie miasta, w formie plakatów i ulotek informujących o miejscach świadczących pomoc, telefonach kontaktowych do instytucji pomocowych, które przekazano do instytucji, placówek ochrony zdrowia oraz umieszczono na przystankach autobusowych i w autobusach komunikacji miejskiej,

- miejsca niezamieszkałe, w których przebywają osoby bezdomne (np. pustostany, ogródki działkowe, tereny zielone) były monitorowane przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz w godzinach popołudniowych i w dni wolne od pracy przez świdnickiego streetworkera – pracownika Ośrodka, we współpracy z funkcjonariuszami Straży Miejskiej i Policji, w celu motywowania osób bezdomnych do zmiany sytuacji życiowej, wskazania miejsc pomocy, ale też dostarczenia żywności i gorącego napoju,

- w dniach od 16 do 23 grudnia 2023 r. przeprowadzono akcję „Wymiana ciepła” – przed budynkiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Franciszkańskiej 7 umieszczono wieszak, gdzie mieszkańcy Świdnicy zostawiali ciepłe kurtki i płaszcze, z których mogły skorzystać osoby potrzebujące.

➤ Świdnicka Karta Dużej Rodziny

Świdnickie rodziny wielodzietne, w których wychowuje się troje lub więcej dzieci, mogą uczestniczyć w programie polityki prorodzinnej pod nazwą Świdnicka Karta Dużej Rodziny, który został przyjęty uchwałą nr XXXIII/381/13 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 29 listopada 2013 r. W ramach programu wprowadzone zostały niżkowe i promocyjne opłaty dla rodzin wielodziet-

nych za korzystanie z dóbr kultury, sportu i rozrywki, usługi publiczne oraz preferencyjne oferty pozostałych partnerów – przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, którzy wyrazili chęć przystąpienia do programu. W roku 2023 do programu nie przystąpił żaden nowy partner oraz nikt z partnerów nie zamknął działalności. Na dzień 31 grudnia 2023 r. liczba partnerów programu Świdnicka Karta Dużej Rodziny wynosiła 88.

Osobami uprawnionymi do korzystania z przywilejów w programie są członkowie rodzin wielodzietnych, posiadający kartę w formie plastikowej, w skład których wchodzi jeden lub dwoje opiekunów oraz troje lub więcej dzieci do 18 roku życia, lub w przypadku dzieci uczących się do 25 roku życia.

W 2023 r. wydano łącznie 1.047 kart – 209 rodzinom, w tym 366 dla rodziców/opiekunów i 681 dla dzieci. Od początku realizacji programu, tj. od dnia 15 stycznia 2014 r. przystąpiło do niego 636 świdnickich rodzin, w tym 74 rodziny wielodzietne po raz pierwszy dołączyły do programu w 2023 r.

Na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, świdnickie rodziny wielodzietne korzystają z programu ogólnopolskiego. Do programu przystąpiło 8.000 firm i instytucji z całej Polski, realizujących ofertę w ponad 37.000 miejsc.

Karty wydano łącznie 605 świdnickim rodzinom, dla 2.987 osób w tych rodzinach, w tym 1.093 rodziców/opiekunów i 1.894 dzieci. W 2023 r. do programu dołączyło 50 rodzin, łączna liczba osób w tych rodzinach wynosi 233, w tym 83 rodziców/opiekunów oraz 150 dzieci.

W 2023 r. wydano 430 kart dla rodziców dorosłych już dzieci, którzy wychowywali przynajmniej trójkę dzieci. Łącznie od 2019 r. wydano rodzicom 1.112 kart.

Dokumentem potwierdzającym uprawnienie do korzystania z instrumentów przewidzianych w programach są Karty Dużej Rodziny, w formie tradycyjnej – plastikowej oraz elektronicznej – na urządzeniach mobilnych, wydawane na wniosek zainteresowanych rodzin. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej znajduje się stanowisko do obsługi mieszkańców Świdnicy w zakresie karty świdnickiej i ogólnokrajowej. Składanie wniosków o wydanie kart odbywa się w Ośrodku, gdzie drukowana jest Karta Świdnicka. Wydruk kart ogólnokrajowych, po rozpatrzeniu wniosku, Ośrodek zamawia w Państwowej Wytwórni Papierów Wartościowych w Warszawie.

➤ Świdnicka Karta Seniora

Świdniccy Seniorzy mogą uczestniczyć w programie polityki społecznej pod nazwą Świdnicka Karta Seniora, który został przyjęty uchwałą nr XXI/219/16 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 24 czerwca 2016 r. W ramach programu wprowadzone zostały zniżkowe i promocyjne opłaty dla rodzin wielodzietnych za korzystanie z dóbr kultury, sportu i rozrywki, usługi publiczne oraz preferencyjne oferty pozostałych partnerów – przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, którzy wyrazili chęć przystąpienia do programu. 31 grudnia 2023 r. liczba partnerów programu wyniosła 102.

Osobami uprawnionymi do korzystania z przywilejów w programie są osoby powyżej 60 roku życia. W 2023 r. wydano 372 karty, od początku realizacji programu, od 2016 r. przystąpiło do niego 4.739 świdnickich seniorów.

Potwierdzeniem uczestnictwa w programie jest posiadanie Karty Seniora, wydawanej w siedzibie Dziennego Domu „Senior+” przy ul. Saperów 27. W imieniu osób, którym wiek lub stan zdrowia nie pozwala na samodzielne poruszanie się, wnioski mogą składać ich opiekunowie, a wydanie karty następuje w miejscu zamieszkania seniora. Karta jest imienna i ważna bezterminowo. Może korzystać z niej również opiekun, po okazaniu swego dokumentu tożsamości oraz upoważnienia seniora.

7. Wiodące zadania do realizacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2024 r.

Określenie zadań do realizacji w 2024 r. opiera się na analizie aktualnych potrzeb, zasobów instytucjonalnych i kadrowych oraz diagnozie problemów społecznych, przy uwzględnieniu zmian w obowiązujących przepisach prawa. Na bieżąco gromadzone są dane dotyczące sytuacji osób i rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka oraz identyfikowane braki w zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców w sferze socjalnej.

- ✓ Działania na rzecz osób bezdomnych poprzez rozbudowę istniejącej infrastruktury Schroniska dla Osób Bezdomnych wraz z wyodrębnionym wejściem, w celu zapewnienia:
  - bezpiecznego schronienia osobom bezdomnym, będących pod wpływem środków odurzających, w okresach zagrażających ich życiu z uwagi na warunki atmosferyczne,
  - możliwości zadbania o higienę osobistą i dezynfekcji dzięki dostępności do łazienki oraz pralni.

- ✓ Działania na rzecz rodzin i osób doznających i zagrożonych przemocą domową, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z doświadczeniem przemocy seksualnej, w tym gwałtu:
  - organizacja form pomocy osobom z doświadczeniem przemocy,
  - realizacja kampanii edukującej społeczność Miasta,
  - zapewnienie systematycznej oferty edukacyjnej dla specjalistów i grup zawodowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

- ✓ Przekształcenie mieszkań chronionych w mieszkania treningowe i wspomagane:
  - zapewnienie oferty aktywizującej mieszkańców,
  - zapewnienie mieszkańcom dostępu do Internetu,
  - wyposażenie w odpowiedni sprzęt, w celu trenowania niezbędnych umiejętności.

- ✓ Udział oraz organizacja kampanii społecznych dotyczących istotnych problemów społecznych, m.in. z zakresu profilaktyki przemocy domowej, budowania prawidłowych relacji rodzinnych, opieki nad seniorami i osobami niepełnosprawnymi.

- ✓ Działania edukacyjne zmierzające do zwiększenia liczby klientów Ośrodka korzystających z możliwości składania wybranych wniosków z obszaru pomocy społecznej drogą elektroniczną przy wykorzystaniu bezpiecznego podpisu elektronicznego lub profilu zaufanego.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Świdnicy

Violetta Kalin